

Administració: Fontanella, 5, entresol, 1.ª — La correspondencia al Administrador.

«LO CACICH» Drama inedit en vers per A. Guimerá. Acte 3.er escena última

—¡Oh! Miram fit à fit, malehit monstre.
—Pietat! —¡Pietat per tú? T' ha arribat l' hora.
Mos fills y jo venjar volem l' ofensa;
massa qu' havem sofert ton despotisme.

Aquests, mos ciutadans, volen rentarsas mans ab sang, com teva, vil è impura.
¡Caiga sobre de tú d' un poble l' odi!
¡Preparat à mori... Hereu Pantorrillas!!

CRÓNICA

ONICA, bona y barato es la següent noticia:

L' altre dia un subjecte que va presentarse á un pis del carrer de la Portaferrisa per cobrar una factura, varen saldarli los comptes á garrotada limpia.

Ho traslado á n' en Cánovas perque pagui ab aquesta moneda al qui l' hi presenti lo compte del dentista Ruiz.

Aquests procediments serian terribles per los acreedors, en cas que 's generalisessin.

Seria necessari anar á cobrar ab trage de corassero.

Lo Circol Tradicionalista solemnisá lo diumenge passat los dias de la senyora Duquesa de Madrid ab un lunch seguit d' un concert.

Los comensals foren 230, presidits pel senyor Duch de Solferino, president del Circol y per lo baró de Albi president de la Joventut Carlista.

Lo primer de brindá va ser don Pio Vilalta que sigué saludat ab merescuts aplausos.

Despres usaren de la paraula los senyors Cós, Condominas, Bernat y Lloret y don Artur Ventura que es un jove dels que més prometen.

Després de recitar una poesia lo senyor Junyent, varen usar de la paraula los senyors Morales, Fortuny y baron de Albi, llegint aquest últim una carta de don Lluís Maria de Llauder alentant á la Joventut Carlista á seguir la missió que està erida d' desempenyar en lo porvenir.

Després de recomenar, com de costüm, la unió y dissiplina, va comensar lo concert que va ser de primera.

Per blasfemar com dos energuments van ingressar l' altre dia dos subjectes á la presó.

Ben fet; & lo menos allá no escandalisaran á ningú.

Prompte s' estrenará un drama del distingit autor D. Angel Guimerá titulat *Lo Cacich*.

Segons notícias, l' acció passa á Catalunya y l' objecte que 's proposa l' autor es combatirer lo caciquisme.

Me sembla que don Manel no faltarà á contemplar lo seu retrato.

Que miri la nostra lámina y 's convensará de que l' avis d' un amich no pot despreciar-se.

Sembla que en lo próxim curs académich desempenyará la càtedra de Dret català creada en aquesta Universitat per iniciativa de don Manel Duran y Bas, lo catedràtic de Dret internacional don Joan de Deu Trias y Giró.

Los catalans hem d' estar de enhorabona y havem de felicitar de cor al senyor Duran y Bas.

Han visitat nostra redacció los periodichs *El Syl-labo*, *La Frontera* y *El Eco de Gracia*.

Los hi desitjem prosperitat y disposin de casa nostra.

Llegeixos:

«Segun un despacho oficial de Cuba, en variros reconocimientos por las provincias de Matanzas y Habana, nuestras tropas hicieron á los rebeldes un muerto y un herido.»

Tranquilisemnos. Entre morts y ferits, una sabata plena.

Per aixecar un monument á la memoria del senyor Rius y Taulet, l' Ajuntament va acordar obri un concurs.

Los projectes presentats varen ser dotze; tots discutibles y discutits.

Per fi l' Ajuntament ha fallat á favor del seu arquitecte.

Esta bé; l' Ajuntament ha practicat ordenadament la caritat.

Fentsela á si mateix.

Lo Circol Pelayo també solemnisá los dias de Donya Berta ab un lunch esplendit.

Los brindis entusiastas y 'ls telegramas á Don Carlos y al Correo Español plens de ardor bélich.

¡Se us felicita!

Lo general Arolas se casa.

Miss Elsa va anar á l' Habana á passar una temporada y allí va sorprendrerla la insurrecció.

Vestint l' uniforme de coronel, visitaba als soldats y 'ls repartía cigarros y pessetas donant vivas á Espanya.

Veurlala lo general y enamorarsen, va ser tot una cosa.

Un dia lo general va dirli:

—¿A qué no s' atreveix, senyoreta, á visitar la trocha?

—¿Que no?—exclama la miss. Dintre de tres dias l' hi donaré la sorpresa de visitarlo.

Y efectivament; un dia, acompañada de Don Anton Micó y un correspolson de l' Habana va presentarse á la trocha frente al general Arolas.

Aquest caigué á sos peus enamorat com un burro.

Lo general ha demanat oficialment los petracs per casarse, mentres la Miss se dirigeix á Paris per ferse las robes.

Ara comprehench perque en Maceo va passar la trocha de Artemisa, després de assegurar lo general que no la passaria una sargantana, y acaba de passar la de Moron en Maximo Gomez deixant á l' Arolas ab un pam de nas y en posició ridicula.

—Tants fossos, tantas aspilleras, tants forts y tants focos de llum elèctrica y sobre tot tants millions gastats en alambres y pals per ni sisquer aturar lo pas d' una senyoreta, mes ó menos miss?

¡Ay Arolas! Lo teu pensament està tant fixo en la teva xicoteta, que 'm sembla que ni sisquer veus que 'l teu amor nos està causant moltes victimas y molts rals.

Cásat, si, pero ben aviat y toca las de villa-diego: que las trochas no s' han fet pels homes sentimentals y enamoradissos.

La Epoca publica 'ls documents relacionats ab la indemnisió Mora, dels quals resulta lo senyor Moret molt mal parat.

Eii altre temps, quan un ministre feya una exegallada, lo poble sabia de quin modo devia arrastrarlo pels carrers.

Pero avuy, un ministre escura la butxaca d' un poble que avans duya barretina y aquest l' obsequia ab banquets y viatges... y vamos, que havem perdut lo seny y la dignitat.

Resultat: Que lliberals y conservadors son bestias d' una mateixa rassa. Los uns, aproben la indemnisió y los altres varen pagarla.

Lo senyor Coll y Pujol tracta d' organizar la secció de brigadas municipals, per quantsembla que hi havia molts señoritos que 'l dissapte 's presentaban al cobro sens haver tocat de 'n tota la setmana ni un picot ni una barrina.

No dormi, no, senyor Coll; si vol cumplir no l' hi faltarà feyna.

EN DEFENSA PROPIA

Senyor Don Joseph Giralt.

Molt senyor meu: Desitjant també que la pau de Deu sigui en nosaltres, vaig á contestar la seva carta que en veritat respira fort, molt fort.

Un ferré tindria molta culpa si no sapigues de manejar la llima, pero no te res d' estrany que no maneji la ploma ab molta correcció y soltura; per lo tan, queda vosté dispensat.

Vosté no es tonto, apesar de la seva modestia en afirmar lo contrari pero, vosté no ha interpretat la intenció del MESTRE TITAS, ni siquiera ha llegit be lo que estampa en las seves primeras páginas.

Jo m' alegra molt de que vosté sigui capás de manifestar lo seu catolicisme y lo seu carlisme en una taberna ahont brillan per la seva ausència, en general, las ideas religiosas, de la mateixa manera que, diu voste, va demostrarlo al Olimpo quan en Nocedal va permetre's lo luxo d' escalar aquell temple.

Alguns dels redactors del MESTRE TITAS, no tots, han demostrat diferentas vegades, ab lo garrot á la ma, las seves ideas carlistas, y un d' ells, per anyadidura, no camina de segú tan dret com vosté á causa d' una liberal bala que l' hi travessà la pantorrilla durant la última campanya.

Afirma vosté que nosaltres volem formar un partit neutre; ¿nosaltres? ¡Altres feyna hi há, senyor meu! Lo que nosaltres voldriam es que ne desapareixessint non déssimas parts y no ne quedes mes que un, lo quin té rahó de ser entre las personas catòlicas que 's preocupan una mica de las coses d' Espanya y de la política.

Repeteixo una y mil vegades que LO MESTRE TITAS, contra lo que vosté asegura, no ha dit res de mal contra lo Circol Tradicionalista, Centre de Carlistas, Circol Pelayo y Joventut Católica.

Lo que ha censurat precisament LO MESTRE TITAS es, que las tres primeras societats, carlistas, no fossin una mateixa cosa, no estiguessin fortament lligadas per una mateixa comunitat d' ideas e interessos, (y dich ideas sens referirme á las fundamentals del programa carlista) y no com tres societats en apparent pugna y en constants tonterias que de segú disgustan á Don Carlos.

Aixó es lo que ha dit LO MESTRE TITAS y res mes.

Y en quan á la Joventut Católica, modelo de societats d' aquest género y que tants beneficis morals y materials reporta ab las sevas escolas, vetlladas y seccions ab que esta subdividida, dech dirli que 's compon en sa majoria de socis carlistas, pero, carlistas dels que vosté censura ab tanta quimera y tirria.

¡Ay senyor Giralt! vosté viu lluny de Barcelona y desconeix per complet l' assumpto que tracta.

Y aproposit l' hi recordaré una idea vertida per una augusta persona, referintse als sacerdots:

«Que fassin bons catolichs; que la forsa de la lògica 'ls fará després bons carlistas»

¿Vol saber, encare, alguna altre cosa?

Barcelona, dia de Sant Procopi...

Son afectissim servidó.

Lo MESTRE TITAS.

NOCTURN

La Lluna d' en Pruna
vestida de dol...

La tempestat rugia, ferestegava; xiulava
lo vent entre el brançatge, tot desfullat y sech.
L' aigua queya furienta y casi be espantava
sentir del vent la fressa que l' aigua acompañava
ab furiós espatéch.

Mes ¿que hi fà que 'l cel llenzi la pluja á samaladas?
¿Qué hi fà que 'l vent arrenqui los rouras, com si rés,
y quel torrent arrastri mitj bosch en sas riudas?
Digaume: gaixó qué importa al qué per las fibladas
d' amor te 'l cor encés?

Montat sobre d' un burro, un donzell desafia
los elements en guerra, sens retrocedí un pas,
mes ¡ay! lo pobre burro ja casi defallia;
la sort que trobá ausili, puig que 'l vent l' empenyia
ab forsa pel detràs.

Son cor tan mes glatia quant mes camí avansaba,
—Trip, trap—lo pit l' hi feya com lo trót d' un caball.
Desde la barretina al peus, tot regalava
y á voltas, á ne 'l burro, baixet l' hi murmuraba:
—Quant surtirém del ball?

¿Penseu que 'l pobre Lázaro s' havia to:nat lelo
perque ab lo temps que feya corria en la foscor?
¡Ah, no! Que vos responguin Samson, Marsilla, Otelo
y... en Cánovas poeta (malaguayanat pralelo)
y vos dirán: L' amor.

Si, si; l' amor lo feya poch menos que insensible,
anava fent sa via sempre de dret al nás.
aquella forta pluja casi be irresistible
ell la desafiava valent, fort, inflexible...
;Per fi va veure 'l Mas!

Sa boca va somriure; sos ulls una mirada
llensaren d' amor plena, envers l' antich casal,
que dins de sas entranyas ne tenia guardada
la reina dels seus somnis, la seva hermosa aymada
de rostre angelical.

Ja hi és; baixa del burro... una estaca hi havia
en la paret... lo ferma... l' hi posa 'l morralé:
s' atansa á una finestra... escolta... pre 's sentia!
dona tres truchs molt dolços y murmura: ¡Maria!
y ensemeps llensá un xiulet.

Al cap d' un molt breu rato, l' hereu de las Roquetas
(és sia 'l mentat jove) viu que pausadament
s' obran de la finestra las dues portelles
y... (¡Cuantas tonterías s' empescan los poetas?)
per divertir á la gent!

Voltreganés

UNA PESSETA FILIPINA

Raro exemplar en lo seu género era, en veitat, la senyora Laya. De uns quaranta anys, estatura regular, refetona, ab unes galtas de pa de ral que semblava que l' anarvolés sempre un mal de caixal del dimoni.

¡Y quin génit! Amorós com una fiera femolenca.

Parlava sempre á baixegadas y ab tó de clarinet destrempat, capás de trossejar las orellas mes revingudas.

Sos ulls, semblavan dos ous ferrats encastats en aquella cara vermellosa y plena de sots, que demostraban palpablement que la verola havia fet estragos en aquella fatxada.

Son marit, don Félix Cántarellas, tenia un génit cumplament oposat. Bonatxás, calmós, aixó si; pero, exacte en lo compliment del seu deber, no havent faltat un sol dia, al despatx dels seus principals.

Caixér d' una important casa industrial de Barcelona, defensaba los seus xixanta durets mensuals que li permetian viure ab certa comoditat dintre de la economía.

—¡Laya dels meus pecats! —deya un dia á la seva costella.—Mira que no aném be. Nò se perqué has de fer portar á las noyas aquests vestits tan plens de galindoinas. Sempre somias truytas y 't pensas que algún marqués carregará ab una sogra com tu y t' equivocas. Las noyas s' han de convenser que sols un jove bò y trevallador pot fer la seva felicitat.

—No m' amohnis ni 'm surtis ab aquestas orgas—responia empipada la senyora Laya—semblas un Jeremías. ¡Deu meu! quin home mes papanatas vareu donarme; sempre Jamega.

—Y tu sempre estiras mes lo bras que la manega. Pensa que 'ns fem vells, que las noyas no 's casan y que demá puch caure malalt y llavors ¿qui portará lo pa á casa? Sort que demá cobraré, del contrari 'ns quedariam ja sens una pesseta.

—Deixat dar quatre pessetas falsas com la altre vegada,—digué ab aire amenasador la senyora Laya.

—Calla, dona; calla y no 'm moguis mes gresca; Deixam en pau.

Lo dia següent, al arribar don Felix á casa seva, la primera cosa que la senyora Laya va preguntarli va ser, si havia cobrat.

—Si, dona, si; ¿perqué ho preguntas?

—Perqué vull saber si t' han donat cap pesseta falsa. Aném, entra al menjadó y miremho; lo cor me diu que si.

Entraren, y don Felix va treurer cuatro bitllets de cinquanta pessetas y cent pessetas mes en plata.

—A veure, Felix, á veure; déixamlos contar. Dos, quatre, sis, vuit, deu... setanta... noranta vuit. ¡Ay! sembla que m' he equivocat; hi tornaré. Dos, quatre, sis, vuit, deu, dotze... ¡Dimontri d' home! Té, una pesseta filipina! Deu meu y que n' ets de busaroch! Té, tórnala y digas que no passan. ¡Ho sents, enza? Sembla mentida que siguis tan babau.

—Calla, Laya; mira que la mosca se m' en puja al nas.

—¿A tú? ¡Cá! Si no t' hi ha pujat may una pussa,

—Laya, Laya; mira que...

—Potsé si que encare voldrás tenir rahó! Té, aquí tens los trenta duros y jo 'm quedo los altres trenta per la compra. Ja veurás com de lo que tu no serías capás, ho seré jo desseguida.

Y donant mijia volta, eridá á la Quimeta pera que s' arregles per sotir, y encarantse ab don Felix, ab aire despreciatiu, va dirli:

—Vaya si la faré passar; y prompte.

La senyora Laya y sa filla se llensaren al carrer mes tiessas que un bunyol de cal Tio Nelo.

—Deu lo quart. Fassi lo favor d' un parell de guans.

—Tingui, senyora. Blanchs... negres... marrons... creme... Aquests á tres pessetas, pell

bona y duradera.

—Dónguimen dos parells.

—¿L' hi falta alguna cosa més, senyora?

—No. Tingui; sis pessetas.

—Dispensi... Aquesta pesseta es filipina.

—¡Ah! No ho sabía. Aquí 'n te un' altre.

—Que ho passi bé, senyora.

—Bonas tardes.

—Bonas tardes, senyora.

—Aquests vanos que tenen al aparador, ¿son molt cars?

—Dos pessetas; son d' última novetat.

—Ensénymen algúns. Si, son bonichs; dónguimen tres de different paissatge.

—Vol que 'ls hi envihi?

—No, gracias. Me 'ls emportaré. Cobri; sis pessetas.

—Moltas gracias.

—Estiguin bons.

—Hasta un altre dia, senyora.

La senyora Laya havia triomfat. S' havían empasat ja la malehida pesseta, y 's somreya complascuda quan sentí una veu que l' hi deya:

—Senyora... senyora... esculti. Miri, tal vegada sens pensarho m' ha donat aquesta pesseta filipina.

—¡Carát! No ho sabía pas. ¡Com no las co-nech las pessetas filipinas! Tingui.

—Passihobé, senyora.

La senyora Laya ja comensaba á empiparse, pero al passar per can Cuadros, va veure unas sombrillas molt bonicas y digué á la Quimeta:

—Me sembla que aquí se la menjarán, Entremhi.

—Deu los quart. ¿N' hi ha d' altres colors de sombrillas d' aquellas?

—Si senyora; de color de lila.

—Pues, fassi lo favor...

—¿Veu? Aquests punyos son de pur marfil.

—¿Quin preu tenen?

—Dotze pessetas.

—No me 'n pot tréurer rés? Me 'n quedaría tres.

—No pot ser de cap modo.

—Bueno. Fássimen portar tres á casa... Cobri... Girona, 38, 4.^{rt}, 2.ª. Vegi si está be.

—Dos, quatre, sis, vuit, deu... Senyora?

—¿Qué diu?

—Que aquesta pesseta es filipina.

—¡Si que m' han ben trompat! No se pas ahont me l' haurán dada. Aquí 'n te un' altre.

—Está be, senyora. Que ho passin be.

—¡Felix, Felix! ¡Que m' en costas d' enraibidas! ¿Qué jo no podré fer passar la pesseta? Ya veurás; Quimeta, com l' engipono á la modista; entremhi.

—Deu l' ajudi, senyora Manuela.

—Hola donya Laya! ¿Qué contém de nou?

—Venía á pagarli l' arreglo dels sombreros.

—¿No portava pressa!

—Cobri, cobri, senyora Manuela, que aném un xich depresa. ¿Quant es?

—Quatre duros cada un. Dotze duros.

—No n' hi donaré més que onze.

—¿No pot ser, burrango!

—No vull donarni mes. Aquí 'ls té.

—Gracias... Te, Marianet, cónitals.

—¿Están bons vostés?

—Aixís, aixís. En Félix se queixa algunas vegades del fetje, pero...

—Mamá, mamá, hi ha una pesseta filipina.

—Si, si que ho es. Ya fará 'l favor de cambiármela, perque nosaltres no podríam pas ferla passar.

—Aqui 'n te un' autre.

—M' alegro, pues, de véurelas.

—Estiguí bona, senyora Manuela.

